

STORTINGET

Representantforslag 263 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Siv Mossleth

Dokument 8:263 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Siv Mossleth om ideell vekst i helse- og omsorgssektoren å sikre

Til Stortinget

Bakgrunn

Historisk har ideelle organisasjoner vært viktige for å dekke behov i samfunnet og har bidratt til innovasjon i helse- og velferdstjenesten. Helsepersonellkommisjonens rapport viser at det offentlige ikke kan løse alle oppgaver alene. Ideelle organisasjoner er sentrale for å løse fremtidens velferdsutfordringer, men for flere av de ideelle organisasjonene er rammevilkårene utfordrende og går utover muligheten til å ekspandere slik det er ønsket, også fra politisk hold.

I Norge er det en sterk offentlig sektor som utgjør 85 prosent av tjenestetilbudet. Omfattende offentlig egenregi i Skandinavia gjør at «not for profit», ideell og frivillig sektor, er liten, og andelen ideelle velferdstjenester er lavere enn i andre vesteuropeiske land. Ideell sektor i Norge står for om lag 8 prosent av velferdstjenestene, mens i Danmark er andelen 13,8 prosent (Støstadutvalgets rapport NOU 2024: 17).

Det er mulig å føre en mer aktiv politikk i Norge for å øke ideell sektors andel. Politikken må bygge på en forståelse for ideelles grunnleggende utfordring: mangel på tilgang til risikokapital. For å opprettholde tjenestene på dagens nivå og å kunne utvikle og vokse i tråd med politiske mål, er det nødvendig med forutsigbare og rettfærdige rammer.

Flere regjeringer fra ulike partier har hatt gode intensjoner om ideell vekst, men intensjonen har foreløpig ikke vist seg i resultater. De politiske føringene er langt unna å være gjennomført. Ideelle organisasjoner opplever at finansieringsordningene er kortsiktige. Ideelle aktørers egenart og merverdi vektlegges ikke nok. Dersom ideelle aktører skal drive tjenester på vegne av det offentlige, må rammebetingelsene være forutsigbare.

Reserverte konkurranser er en måte å gjennomføre anbudsprosesser på like vilkår, og bidrar til å ivareta de ideelles egenart. En pågående rettsak mellom Oslo kommune og kommersielle aktører angående lovligheten til å bruke slike, har skapt usikkerhet om mulighetsrommet.

To følgende punkter ble lagt inn i forliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om statsbudsjettet i 2025, jf. Vedtak nr. 86 og 87 (2024–2025):

«Stortinget ber regjeringen i løpet av inneværende stortingssesjon fremme forslag om en registreringsordning for ideelle velferdsaktører.

Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til ny lov om registrering av ideelle velferdsaktører, som også inkluderer en juridisk definisjon av ideelle velferdsaktører. Lovproposisjonen fremmes for Stortinget i løpet av inneværende stortingssesjon.»

Forslagsstillerne legger til grunn at regjeringen følger opp disse to svært grunnleggende premissene for videre ideell vekst i helse- og omsorgssektoren. Men det trengs mer. Stortinget inviteres til å samle seg tverrpolitisk om en aktiv politikk og strategi for nye tiltak som kan sikre ideelle aktørers rolle i helse- og omsorgssektoren for fremtiden.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for å fremme og forbedre ideelle organisasjoners rolle i samfunnet og sikre forutsigbarhet og langsiktighet. Strategien skal legges frem for Stortinget.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere lovregulering av lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår for ansatte i ideelle organisasjoner som leverer offentlig finansierte velferdstjenester, i tråd med prinsippet om allmenngjøring.
3. Stortinget ber regjeringen reservere flere konkurranser for ideelle organisasjoner i tråd med EU-retten, klargjøre lovgrunnlaget, etterspørre ideelle aktørers merverdi ved blant annet å vekte kvalitet over pris, og prioritere organisasjoner som har tilgang til frivillige.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at det tas i bruk innovative anskaffelser slik at ideelle organisasjoner kan bidra til utvikling og innovasjon i velferdstjenestetilbudet.
5. Stortinget ber regjeringen etablere flere langsiktige tilskuddsordninger for ideelle organisasjoner i helse- og omsorgssektoren, slik det i dag finnes innen utdannings- og arbeidsmarkedssektorene, som sikrer forutsigbarhet.
6. Stortinget ber regjeringen utrede handlingsrommet for å benytte tilskudd som alternativ finansieringsform til anbudskonkurranser for velferdstjenester på vegne av det offentlige.
7. Stortinget ber regjeringen sikre at ideelle organisasjoner som i dag har langsiktige avtaler og ikke er omfattet av anskaffelsesregelverket, får videreført sine avtaler og vilkår.

10. april 2025

Kjersti Toppe

Siv Mossleth